

Anton Čadež:

Zaviti darovi.

Igrokaz za deklice.

III. Prizor.

(Soba nekoliko olepšana. Na mizi polno cvetja. Deklice ga zbirajo in vtikajo v posode, ostanke pa mečejo po tleh.)

Minka (z brisačo v roki): O ti nadloga božja! Komaj sem nekoliko počedila, pa so mi že spet vse nasmetile. Zdaj imam pa že dovolj. Kar proč vse! Kdaj bom pa prah pobrisala?

Tekla: Oh, kakšna je danes naša Micika!

Minka: Veš, Micika, to bo za teto!

Doroteja: Le malo še potrpi in počakaj. Saj je še tisti počakal, ki je s strehe padel.

Micika: Zdaj se pa še norca dela iz mene! Veš, taka roba je poceni.

Doroteja: E, malo te pa že smem podražiti. Je tako prijetno, kadar se kregaš. Saj vemo, da ni zares.

Minka: Meni se zdi, da se naša Micika še v spanju krega.

Micika: O tudi, če je treba. Prav nocoj se mi je sanjalo... Pa saj ni, da bi pravila.

Vse: Povej, povej!

Tekla: Ali je za smeh?

Micika: Za jezo in za smeh. Povem pa samo zato, da bo mama — kadar pride — vedela, zakaj je pri moji postelji umivalnica ubita.

Vse: Oho, oho! Si bila pa že spet nerodna.

Micika: Prav nič nerodna. Jaz sem čisto brez krivde. Le poslušajte! Sanjalo se mi je, da je prišla teta Ana domov! Skoraj tako je bila opravljena kakor kakšna nuná. Pa svetinjo je imela pripeto tako-le gori. (Pokáže.) Vse ste ji hitele naproti. Toliko radovedna sem pa tudi jaz, da sem skočila iz kuhinje in hitela teto pozdravit. Z menoj se je pa zapodil naš kužek. — Ta mrcina mi zaskoči pot, jaz sem pa padla čezenj, kakor sem dolga in široka. (Smeh.)

Tekla: Kaj je pa potem teta rekla?

Micika: Kaj bo rekla! Nič ni rekla, saj se mi je samo sanjalo... Nekaj je bilo pa le res. Zahreščalo je in jaz sem se zbudila — pa ne v postelji, ampak na tleh. No, in zdaj naj se človek ne jezi, ko še ponoči nimaš miru. (Smeh.)

Minka: Kaj pa umivalnica?

Micika: Razbila se je takrat, ko sem padla. Ali sem jaz kriva?

Doroteja: Nič ne žaluj! Da se nam le sama nisi ubila.

Minka: O, zdaj smo se pa tako zakasnile! Micika, le idi hitro v kuhinjo. Pospravile in počedile bomo že same.

IV. Prizor.

(Prejšnje [razen Micike] in Tonka. Soba posnažena; cvetice v redu.)

Tonka: Ali ste že gotove? Jaz sem že spekla; mislim, da bo prav dobro.

Minka: O, tako pridna! Kaj si pa pripravila?

Tonka: To je pa še tajnost. Saj smo se tako zmenile, ali ne, da prinese vsaka svoje darilo v zavitku?

Minka: Malo si se pa vendarle izdala, ko si rekla, da si že spekla. Torej pečeno! Ali smem uganiti?

Tekla: Nič, nič! Jaz tudi nič ne povem. Moje — mislim — bo tudi že speč... O, ne, ne smem izgovoriti. Grem gledat. (Odide.)

Minka: Zdi se mi, da bova midve z Dorotejo zadnji. Pojdiva, da ne bova ostali na cedilu!

Tonka (za njima): Kdaj naj pa prinesem?

Minka: Kadar hočeš, lahko takoj. Če nas ne bo tu, pa kar na mizo položi, na zavoj pa napiši svoje ime in poklonilo. (Odideta.)

Tekla (pride pogledat — z zavitkom v roki): O, saj še ni nobena prinesla. Jaz pa tudi ne maram, da bi vsaka ogledovala moje darilo. Rajši počakam. (Odide z zavitkom.)

Tonka (s krožnikom in darilom): Še nič? Zdaj bo pa skoraj čas. (Položi na mizo, poduha.) Diši zelo lepo. Sramovati se mi ne bo treba, ko bo teta videla, kaj sem ji pripravila — pa čisto sama. (Pogleda še enkrat.) Zavito je tudi dobro. Če bi hotela katera iztikati, ne bo mogla zraven. Bog ve, kaj bodo pripravile one tri? Tako skrivnostno se vedejo. (Gre tiho, po prstih proč.)

Micika (pride): Slišala sam stopinje. Nekdo je moral tukaj biti. (Zagleda krožnik.) Oho, nekaj je že tu! (Vzame zavoj rahlo v roke, duha in vleče vase.) O, to mora biti pa dobro! Če bi se dalo odvezati, bi pogledala... E, pajk, ne gre... (Se premisli.) Saj tako radovedna pa spet nisem, da bi se ne mogla premagati! (Ogleduje in še enkrat poduha.) Pa vendar!... Kaj pa, če kdo pride? (Poizkuša odmotati.)... Ne, ne, ne bom ne! Saj bom tako pozneje videla. Čudno je pa, da le te punce tako skrivnostno delajo. Druga pred drugo skriva, mene pa iz kuhinje pode. No, naj me! Skoraj privoščila bi jim, če bi se jim kaj pokazilo, četudi ni prav lepo od mene. To pa tudi rečem, da mojega darila ne bo nobena prej videla!... Katera je neki prva prinesla?... Pa, saj je nekaj napisano! (Izkuša brati.)... To so pa čudne kavke! Te... To...

Tekla (vstopi s svojim zavitkom): Kdo se pa brati uči? Oho, kaj pa imaš tukaj? Katera je to prinesla?

Micika: Kaj jaz vem? Tukaj je nekaj zaznamenovano, pa je tako čudno zmazano.

Tekla: Kaj čudno? Brati ne znaš!

Micika: O, ti krempelj, ti! Jaz sem se že učila brati, ko so tebe še-le k krstu nesli.

Tekla: Učila si se že, pa se vendar nisi nič naučila!

Micika: Na, pa ti beri!

Tekla: Daj sem! (Poizkuša.) To-o... No, to je pa res čudno!

Micika: Vidiš, vidiš, kako ti znaš!

Obe skupaj: To... Tonka... A, sosedove Tonke je to!

Tekla (bere dalje): »Tonka... Dudič... pozvanja«...

Micika: Kdo pozvanja? (Pogleda.) Saj ne bereš prav. Poglej! Ta črka je »k«, ne pa »z«.

Tekla (bere): ... »po--klanja... dragi tetki... Ani«. Kaj pa je to »poklanja«?

Micika: Bog v nebesih vedi. Zdi se mi, da je tako malo bolj učeno. Si moram še jaz zapomniti. (Hoče oditi. Nato se obrne in še enkrat pogleda.) Kako je že zapisano? Da ne pozabim... (Odide.)

Tekla (kliče zanjo): Ali boš tudi ti tako zapisala? (Od daleč se sliši: Bom videla.)

(Minka in Doroteja prideta z darili.)

Tekla: Le urno, da ne bo prepozno. Nekaj je že tukaj. To bo pa res imenitno! Bomo vsaj videle, kaj se vsaki izmed nas najboljše zdi.

(Minka in Doroteja polagata darove na mizo.)

Doroteja: Tako postrežena pa teta Ana gotovo ni bila še nikoli, kot bo danes.

Minka: Pa res. Danes bi bila pa rada jaz v njeni koži.

Micika (pride med tem s precejšnjim zavitkom in posluša): Tam bi bil marsikdo rad, kjer je kaj dobrega.

Doroteja: Viš jo! Komaj pride, že godrnja.

Micika: Saj sem samo resnico povedala.

Minka: Zdaj ni časa, da bi se prerekale. Pojdimo pogledat, če ni morda voz že blizu. (Ostane samo Micika.)

Micika (se ozira po krožnikih in bere počasi naslove):

»O draga tetka — Bogu hvala,
da zdrava, čvrsta si ostala!«

Lej, lej, ta pa je še lepše zapisala! Kaj pa ta? (Gleda drugi zavoj.)

»Sprejmi to darilo v last,
naj bo tebi v čast in slast!«

Poglej, poglej, kaj so napisale! To jim je pa najbrž sestavila gospodična učiteljica. Marsikdo bi se postavljaj s pavjim perjem!

Katka (potrka in vstopi): Ekspresno pismo so mi izročili na vašo Minko na pošti. Ali ni nobenega, da bi podpisal?

Micika: Naše punce ne bodo daleč. Mame pa ni. (Gre k oknu in zakliče:) Minka, Tekla, Doroteja — brž! Nekaj je prišlo s pošte. — »Sprešano« pismo ali kaj — pa podpisati se mora... Že gredo. Kaj neki bo takega? (Deklice prisopihajo.)

Minka: Kakšno pismo? Kdo pa je pisal? (Pogleda.) Oh, mama je pisala — pa ekspresno.

Katka: Prosim za podpis. (Podpiše. Katka odide in se poslovil): Z Bogom!

Vse: Z Bogom, Katka!

Minka (odpira in bere najprej sama; vseh oči so zvedavo uprte nanjo).

Micika: Povej no brž, kaj je notri!

Vse: Minka, povej no hitro!

Minka (se obotavlja): Na. Vse zastonj...! Beri! (Da pismo Doroteji.)

Tekla: Zakaj vse zastonj? Beri no na glas!

Doroteja: (bere):

»Dragi otroci! Zdravnik zahteva, da moram ostati na vsak način še par dni tukaj. Ne kaže drugače, če hočem, da bom zdrava. Micika naj vam pridno in dobro kuha, ve jo pa lepo ubogajte. K sreči sem naletela na kolodvoru na teto Ano, ki bo prišla z menoj vred domov, ker ima tukaj še več opravkov. Bog vas ohrani!

Mati.«

Tekla: Oh, škoda!

Micika (jim strže korenček): Zdaj pa imate. Namesto tete ste pa dobile pozdrav, da me morate ubogati. Ste čule! Jaz sem vaša gospodinja!

Doroteja: Ja, ja, gospodinja. To ti diši. Kaj je pa še zapisano? To preberi in pa dobro kuhaj, kakor ti mama naroča. Lej! (Pokaže pismo in bere:) »Micika naj vam dobro in pridno kuha«. Si slišala?

Micika: Jaz bom že tako kuhala, da bo meni všeč. Če pa vam ne bo, pa ne morem pomagati.

Tekla: Kajne, Micika, danes nam boš pa skuhala ajdove žgance s smetano. To bo dobro. Ali boš?

Minka: Saj imamo tukaj-le na mizi dosti jesti. Ali naj to čaka na teto? Do takrat, ko teta pride, se bo že vse skisalo.

Doroteja: Same ne smemo: Moramo poklicati še Tonko. Tekla, pojdi in pokliči jo, no!

Tekla: Bom, brž!

(Zavesa pade.)

V. prízor.

(Prejšnje in Tonka.)

Tonka: Slišala sem, da tete še ne bo. To je pa smola. Toliko smo se trudile za njen sprejem, zdaj pa zastonj!

Micika: Smola, smola! Pa jaz sem že naprej vedela, da bo kaj takega.

Tekla: Seve, ti si vsevedna?

Micika: Le poslušajte! Ko sem šla danes zjutraj v cerkev (Minka vmes: Saj si včasih še nekaj pridna in pobožna), pa mi je ondi-le zunaj kar nena-doma skočil zajček čez cesto. Še nikoli se mi ni to pripetilo. Takoj sem vedela, da danes ne bo nekaj prav. Zakaj, pravijo, če zajec skoči čez cesto, tisti dan človeka gotovo zadene kakšna nesreča. Takrat bi se bila morala vrniti.

Doroteja: Pojdi, pojdi, čenča! Ti si tudi vsa polna praznih ver. To je vraža, ali ne veš tega?

Tonka: Pa res! Saj je vendar zajček nedolžen.

Tekla: Ustrašil se te je, pa je skočil čez cesto. Kaj pa, če bi bil maček skočil? Ali tisto bi bila pa sreča?

Minka: Prijateljice, za nas vse bo zdaj najboljši konec, če pogledamo, kaj je v naših zavitkih.

Tonka: Moje darilo se že ne bo držalo. Škoda, če bi se pokvarilo.

Doroteja: Saj bo res najbolje, če pogledamo, kaj smo pripravile.

Vse: No, le!

Micika: To je sama radovednost. Jaz bom svoje vzela, ve pa naredite, kakor hočete.

Doroteja: Veš kaj, Micika? Me smo le radovedne, kaj si pripravila ti, ki si naša gospodinja?

Micika (hoče posili vzeti svoj zavoj, druge ji branijo): Potem boste pa spet rekly, da nič ne znam.

Tekla: Če ti ne pokažeš, pa tudi me ne bomo.

Micika: Kakor hočete.

Minka: Kaj se boš branila? Kaj pa, če bi teta prišla — ali misliš, da bi samo papir gledala?

Tonka: Če je dobro, bo le tvoja hvala. Če se ti je pa skazilo, je pa nespametno, da si v papir zavijala.

Micika (v zadregi): Dobro — je — že —.

Minka: E, kar odvijmo, pa se pogostimo, če ni, da bi čakalo. Kateri zavitek je že tvoj, Micika?

Micika: Saj je vseeno! Kar vse odvijmo, kaj bi gledale, katero je moje in tvoje.

Tekla: Tole je od Micike.

Doroteja: O, saj je Micika tudi nekaj zapisala. (Pogledajo vse in berejo počasi.) »Mi-ci-ka pozvanja dragi tepki.« (Smeh.)

Minka: Kaj si pa zapisala?

Micika (zmedeno in ihté): Saj nisem ... Ali ni prav zapisano? ... Tako sem napisala kakor Tonka.

Vse: No, le poglej!

Minka: Namesto »tetki« si zapisala »tepki«. In namesto »poklanja« — »pozvanja«. O ti bacek!

Doroteja: Micika, Boga zahvali, da ni tete.

Micika: Saj sem rekla, da je pomenil tisti zajec nesrečo!

Tekla: Poglejmo, poglejmo, kaj je notri!

Micika: Se vidi, da si ti najbolj sladkosnedna.

Minka (odvija papir — in prikaže se jabolčna potica).

Vse: Ej, to diši! To mora biti dobro!

Minka: Pa si sama napravila?

Tonka: To pa to, samo če je delo tvojih rok?

Micika: Jaz znam še dosti drugega! Nikar ne mislite, da sem kar tako za v smeti.

Minka: Da znaš marsikaj, že verjamemo. Pa jaz vprašam, če si ti to — sama spekla?

Micika: Ali si ti? Zdaj pa ve pokažite, kaj znate!

Tonka: Meni se zdi, da se Micika malo umika.

Doroteja (gledaje zavitek): Tukaj je pa nekaj natisnjenega: »Slaščičarnica Sladinova«.

Vse: Aaa ... Aaa ... Aaa ...

Minka: Meni se zdi, Micika, da je tvoja kuhinjska umetnost doma pri Sladinu. Ali ni?

Micika (jezna): Kdaj sem rekla, da sem sama spekla? Čemu bi se trudila, ko imam z vami dovolj opravka in ko se lahko dobi taka reč v štacuni!

Minka: Lepa kuharica si ti! Zdaj še-le vemo, zakaj se je tako branila odpreti.

Micika: Tako, kakor ve, bi lahko vsak delal. Vse sem vam morala znesti skupaj: sladkor, moko, jajca, jabolka, mast. Same ste šle pa h gospodični učiteljici, posvetovat se. Tam ste dobile kuhinjsko knjigo, potem pa tehtale in mečkale in sproti gledale v knjigo, koliko tega in koliko unega. Tako bi tudi jaz lahko kuhala in pekla in cvrla, če bi bila slepa. (Odide vznevoljena.)

Minka: Malo hudo smo jo prijele. Pokličimo jo nazaj. Naj vidi, kaj smo me pripravile. Tekla, skoči za njo, naj pride nazaj. (Tekla gre. — Prideta nazaj. Med tem pa začno odvijati druge zavoje.)

Vse: Nikar ne bodi huda, Micika!

Micika: Kaj huda? Jezi me pa le!

Minka: Kar je, pa je. Imej to le bolj za šalo. Pojdi sem, da boš videla, kaj smo me spekle. Da se boš od nas naučila. (Vse se muzajo.)

Tonka (potegne iz zavoja svoj izdelek in pravi): Tukaj — je — jabolčna — potica. Ko bi bila vedela ...

Vse (vmes): Tudi ti jabolčno potico? (Vsem se bere zadrega na obrazu.)

Minka (odviije svoj zavoj): Jaz — tudi — jabolčno potico.

Doroteja in Tekla (še ko odvijata): Oh, medve — tudi — jabolčno — potico!

Micika: Kdo bo pa zdaj vam korenček strgal?

Minka: To je dobro, da ni tete! Jej, kaj bi bila rekla?

Vse: Oh, res! To je dobro!

Minka: Čudno naključje! Kako smo skrivale druga pred drugo ...! Vsaka je delala po svoji glavi in po svoji volji. Pa smo vendar vse prišle na eno.

Micika: Ko družega niste znale!

Minka: Nespametno je bilo, da se nismo dogovorile.

Doroteja: Drugokrat se moramo pa prej dogovoriti. Zmiraj se prej dogovoriti! Veste!

Tekla: Kaj pa zdaj? (Poželjivo gleda na potice.)

Micika: Jaz že vem, kaj ti je na jeziku. Berem ti pa na očeh.

Minka: Nič ne veš! — Mislim, da se nam ne bo težko zediniti in da bomo vse enih misli...

Micika (vmes): in da si bomo privoščile teh-le sladkarij, kajne?

Minka: Ne, ne! Ker tete še ni, ne kaže, da bi čakale s poticami.

Micika: Seveda ne, saj tako ni bilo prav!

Tekla: Ni bilo prav. Zmeniti bi se bile morale —!

Micika: Počakajte, da vendar povem. Meni se zdi prav, da teti, kadar pride, vse povemo, kako smo jo hotele presenetiti in kako smo skrivale svoje potice, kako smo se hotele postaviti vsaka s svojim pecivom, pa smo vse napravile eno in isto...

Tekla (vmes): Pa kako smo se brez tete dobro imele...

Micika: Tega ne smemo.

Tonka: Seveda ne, drugače bi teta mislila, da nam je bilo všeč, ker se je zamudila.

Minka: Tako-le naredimo, pa bo najbolj prav. Pri Strojarjevih nimajo več očeta, ker je padel na italijanski fronti. Mati je zdaj reva z malimi otroki. Povabimo jih, pa jim razdelimo te-le potice.

Vse: Pa res! tako napravimo!

Doroteja: Dobro delo bomo naredile, in pa teta bo tega najbolj vesela.

Tonka (pogleda skozi okno): Meni se pa zdi, da se tam-le igrajo... So, so! Na licih se jim vidi, da stradajo.

Vse: Kar pokliči jih, Tonka!

Tonka: Deklice, pojdite hitro sem! Tukaj je nekaj za vas!

(Finica, Lojzika, Rezika, Pepica — prisopihajo; oči jim padajo zdaj na mizo, zdaj na navzoče.)

Micika: Otroci, le sem, le sem!

Minka: Deklice, ali ste kaj pridne?

Otroci: Smo, smo. Vse smo!

Minka: Ali ste zmerom?

Otroci: Zmerom, zmerom!

Minka: Katera je pa najbolj pridna?

Deklice (se spogledujejo).

Minka: Jaz bom pa morda ugenila. — Micika, ti si zdaj naša gospodinja. Razdeli deklicam potice.

Otroci (cmokajo): To bo dobro.

Micika: Le sem stopite — v vrsto. Tako-le. Vsaka dobi en kos.
(Finica, Lojzika, Pepica začno jesti. Rezika pa ne.)

Minka: Rezika, ali ti ne boš?

Rezika: Bom nesla mami.

Doroteja: To je lepo, da se celo lačna spomniš mame!

Minka: Vidite, da sem ugenila, katera bo najbolj pridna. Rezika, le nesi mami. Toda tudi ti ne smeš biti brez potice. Ná! V ta štrukelj pa ti ugrizni!

(Zavesa pade.)

